

vytvářet transparentní a sledovatelné dodavatelské řetězce, podporovat zapojení a fungování místních odborů, požadovat reálné dodací lhůty a výrobky za reálné ceny a samozřejmě dobrou praxí a užitečné informace sdílet s ostatními. Poselství mívá nejen k odběratelům – jako obchodním značkám a řetězcům, ale mnoho z řečeného i přímo k zadavatelům.

Zejména na západ od nás je tlak veřejného mínění velmi silný. Ani soukromé firmy, ani zadavatelé nechtějí vysvětlovat, proč nakupují výrobky, které jsou vytvářeny v až nelidských podmínkách, jež mají devastující dopad na lidské zdraví a životní prostředí. Transparentnost a sledovatelnost dodavatelského řetězce tak vede k větší odpovědnosti jednotlivých subjektů zapojených do dodavatelského řetězce. Běžné výmluvy totiž přestávají fungovat. Také práce odborů je výrazně snazší v továrnách, kde je zřejmé, co a pro koho se vyrábí. V případě potřeby se totiž mohou odbory s problémy

a s žádostí o pomoc s jejich řešením obracet i na vedení odběratelů, a mohou tak získat efektivní zastání a vlivného spojence.

Jak tedy mohou zadavatelé ve veřejných zakázkách pomoci? Tím prvním a jednoduchým řešením je nakupování ekologicky a eticky vyráběného textilu definovaného za pomoci mezinárodních standardů a certifikací (např. lze využít GPP standardy či certifikace Fair Wear Foundation). Tím druhým a podstatně složitějším řešením pak je zahrnout do hodnocení matrici s otázkami sledujícími, zda dodavatelé mají transparentní a sledovatelný dodavatelský řetězec, zda mají politiku podpory místních odborů, zda mají politiku podporující dodržování lidských práv, pracovních standardů, ochrany zdraví a ochrany životního prostředí. Nedílnou součástí hodnocení pak samozřejmě musí být i rozpracování jednotlivých politik do detailu, včetně předložení způsobů pro ověření a kontrolu tvrzeného. Ač se toto druhé řešení může v českém právním

prostředí zdát zatím téměř nemožné, v zahraničí již pomalu první příklady takto nastavené praxe vznikají. ■

Petra Ingerová

Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí
www.sovz.cz

Poznámka

[1] United Nations Economic Commission for Europe, TEXTILE4SDG12 – TRANSPARENCY IN TEXTILE VALUE CHAINS IN RELATION TO THE ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND HUMAN HEALTH IMPACTS OF PARTS, COMPONENTS AND PRODUCTION PROCESSES. Ženeva, 2019, eISBN: 978-92-1-363138-6.

Jak využít významný vliv veřejných zadavatelů ve stavebnictví?

V posledních letech dochází ke kontinuálnímu nárůstu objemu investic ve stavebním sektoru a v následujících letech lze dle odborníků očekávat podobný trend, a to i včetně veřejných investic. Veřejné zakázky na stavební práce tvoří téměř 40% stavebních investic vůbec, a mají tak velký potenciál ovlivnit kulturu celého odvětví. Ve stavebních zakázkách existuje řada potenciálně problematických prvků, které mají vliv na plnění veřejné zakázky a jeho kvalitu, a veřejný zadavatel by tato rizika měl ošetřit. Zároveň je možné při realizaci veřejných stavebních zakázek sledovat i strategické priority, tedy v širším pojetí usilovat o pozitivní dopad na společnost, ekonomiku i životní prostředí. Veřejní zadavatelé tak mohou racionálně využít svého vlivu, který lze prostřednictvím veřejných zakázek na trhu uplatnit, a k zadávání stavebních zakázek přistupovat strategicky s důrazem na společenskou odpovědnost.

Relativně vysoké riziko, které nesporně stavební zakázky přináší, existuje v porušování předpisů v oblasti pracovních, zaměstnanosti a bezpečnosti a ochrany

zdraví při práci. Je přitom naprosto legitimní, že zadavatel není lhostejný k porušování důstojných pracovních podmínek a podporuje jejich dodržování. V praxi lze tento požadavek v zadávacím řízení nejčastěji podporovat

formou kombinace proklamace v zadávacích podmínkách a obchodních podmínek ve smlouvě, přičemž nedodržení takového smluvního ujednání při plnění veřejné zakázky je sankcionováno smluvní pokutou nebo odstoupením zadavatele od smlouvy. Dodavateli tak hrozí nejen sankce příslušných státních orgánů, ale porušování těchto předpisů může v konečném důsledku znamenat, že dodavatel o zakázku přijde. Nástroj je spíše preventivního rázu, ale aktivně směřuje proti porušování pracovněprávní legislativy a dodržování předpisů bezpečnosti práce při realizaci veřejných zakázek.

Stavebnictví bojuje s nedostatkem kvalifikovaných odborníků v jednotlivých stavebních profesích, jako jsou odborně zdatní řemeslníci nebo technici. Atraktivitu jednotlivých oborů lze zvýšit např. zajištěním exkurzí a stáží na stavbách pro žáky místních škol nebo zapojením učňů k získání praxe. A to je příležitost, kterou lze ve veřejné zakázce poměrně snadno realizovat. Do vybraných veřejných zakázek lze také zahrnout podmínku podporující pracovní integraci „osob se ztíženým přístupem na trh práce“, přičemž sem řadíme nejen osoby dlouhodobě nezaměstnané, ale také absolventy bez praxe, studenty, osoby s nízkou kvalifikací či bez kvalifikace. Např. veřejné zakázky na projektovou činnost jsou skvělou příležitostí pro zapojení absolventů, studentů, kteří si v rámci realizace zakázek mohou zvýšit či získat kvalifikaci i zácvik v dovednostech v projektové činnosti, a zadavatel jim tak pomůže zajistit lepší uplatnění na trhu práce ve stavebnictví.

Vztahy v dodavatelském řetězci jsou dalším tématem, které má velký vliv na kvalitu plnění stavebních zakázek, ale také např. ovlivňuje situaci malých a středních podniků na trhu. Existuje řada nástrojů, jak mohou zadavatelé dodavatelské vztahy kultivovat.

Úhrady poddodavatelům jsou pravděpodobně nejčastěji skloňovaným tématem. V našem prostředí lze jako první krok k podpoře férového a efektivního partnerství deklarovat minimální standard pro platby v dodavatelském řetězci. To lze např. prostřednictvím memoranda o platbách, které definuje dobu splatnosti jako základ pro smluvní závazkové vztahy podepsaných stran v souvislosti s plněním veřejné zakázky. Zadavatel současně může nastavit konkrétní pravidla pro platby do smlouvy s dodavatelem, a za-

vázat jej tak k dodržování těchto pravidel ve vztahu k poddodavatelům.

Zadavatel také může podniknout mnohá opatření vedoucí ke zpřístupnění zadávacích řízení malým a středním firmám, a to např. vhodným využitím práva rozdělit předmět veřejné zakázky na části (ve smyslu § 101 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ZZVZ), čímž ve svém důsledku může podpořit také lokální ekonomiku. To je samozřejmě vhodné oznámit včas, např. zveřejněním plánu veřejných zakázek s dostatečným předstihem, aby se malé firmy mohly včas připravit.

Zahraniční praxe ukazuje, že je velmi přínosná legální a transparentní komunikace mezi zadavatelem a dodavatelem. Zadavatelé při komunikaci zjišťují, co vše může trh poskytnout, případně ponechávají prostor dodavatelům, aby zadavatelům sami aktivně pomohli definovat taková řešení, která jsou efektivní, inovativní, a navíc mohou prospět společnosti či životnímu prostředí. Jedním z nástrojů jsou předběžné tržní konzultace (§ 33 ZZVZ). Dokumentované a transparentní konzultace mohou zadavateli pomoci s definováním požadavků na předmět veřejné zakázky a současně seznámit včas dodavatele, jaké požadavky má zadavatel.

Je tedy potřeba, aby zadavatelé začali přemýšlet o veřejných zakázkách nejen jako o administrativním procesu, ale aby racionálně využívali legální prostředky, a tím usilovali o kvalitu a efektivitu investic. Pak je možné očekávat, že se často nepřátelské prostředí mezi zadavatelem a dodavatelem (a jeho poddodavatelem) bude postupně kultivovat, bude fungovat přirozené konkurenční prostředí a budou vznikat kvalitní a udržitelné projekty s pozitivním společenským dopadem.

Jaký je nový, strategický úhel pohledu na veřejné stavební investice, jaké jsou praktické zkušenosti s odpovědným zadáváním ve stavebnictví či jaký je invenční přístup zadavatelů a dodavatelů ze zahraničí, o tom všem se diskutovalo na mezinárodní konferenci *Příležitosti pro odpovědné veřejné zadávání ve stavebnictví*, která se konala 4. dubna 2019 v Praze.

Na konferenci vystoupila celá řada významných domácích i zahraničních odborníků. S některými z nich vám současně přinášíme zajímavé rozhovory. O své zkušenosti se tak

i s vámi na dalších stránkách v tomto čísle časopisu podělí britský expert Shaun McCarthy, OBE, který byl mimo jiné odpovědný za udržitelnost veřejných zakázek na londýnské olympiádě v roce 2012 a v současnosti je ředitelem organizace Action Sustainability. Další dva rozhovory nejen o odpovědném veřejném zadávání ve stavebnictví poskytl vrchní ředitel správní sekce Nejvyššího kontrolního úřadu, PhDr. Radek Haubert, a ředitel investiční sekce státního podniku Povodí Vltavy, Ing. Tomáš Havlíček, MBA. ■

*Mgr. Marie Janečková, Mgr. Michal Volfinau
Projekt „Podpora implementace a rozvoje
sociálně odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí
www.sovz.cz*